

Eskimoer endelig hjem. . .

95 år etter at fire eskimoer ble bragt til USA er deres jordiske levninger ført hjem til Grønland og begravet.

JOHN CROWO

Et enkelt messingskilt med innskriften «De kom hjem», plassert på en stenhaug på verdens nordligste kirkegård, vitner om en tragedie fra en forlenget svunnen tid. Først nå er det satt sluttstrek for historien. I graven under stenene i Qaanaaq (Thule) hviler de jordiske levninger etter fire av seks eskimoer som i 1897 ble ført til USA av polarforskeren Robert Peary.

Alle omstendigheter omkring saken er ikke kjent og vil vel neppe noen gang bli det. Enkelte kilder mener å vite at Peary lokket eskimoene med seg til New York for å vise dem frem mot betaling. Han skal ha trengt penger til sin ekspedisjon for å bli førstemann på Nordpolen – et mål han angivelig nådde 6. april 1909.

I lange tider var det for øvrig omstridt hvorvidt Peary og hans ledsagere virkelig nådde frem til Nordpolen. Men så sent som i 1990 mente magasinet National Geographic på basis av nytt materiale å kunne fastslå at han virkelig hadde vært der.

Men det er en annen historie. Det var under en ekspedisjon til Grønland mot slutten av 1890-årene at Peary fikk med seg seks eskimoer hjem til USA. I en beretning heter det at amerikanske antropologer hadde bedt ham ta med tilbake en eskimo for nærmere granskning. Men som det står et sted: Den energiske Robert Peary fikk med seg seks.

Sol og varme

Han skal ha overtalt dem til å reise ved å friste med våpen, kniver, nåler og «varme boliger i solskinsland», som en av eskimoene senere skal ha fortalt. Men i stedet for varme hus ble de lenge boende i kjelleren i The American Museum of Natural History, hvor de ble gransket, veiet og målt av antropologer. Ubeskyttet som de var for sivilisasjonens uhumskeheter og sykdommer, bukket fire av dem under etter bare åtte måneder. En femte vendte hjem til Grønland igjen og er dermed ute av historien.

En av de døde var Qisuk, som hadde tatt med sin unge sønn Minik til USA. Etter farens død ble han adoptert av en mann var knyttet til museet. Gutten vokste opp i Bronx og gikk på college som andre amerikanske ungdommer. Men han fant seg aldri helt til rette i sitt nye land, og som ung mann vendte han hjem til Grønland.

Døde av influensa

Heller ikke her fant han seg til rette. Som det heter i en artikkel i Berlingske Tidende: Han fant sitt opprinnelige miljø like fremmedartet som han hadde funnet New York 12 år tidligere. Følgelig vendte han tilbake til USA, hvor han døde av influensa i 1918, 27 år gammel.

Det er i første rekke takket

NORDPOLSFERD: Admiral Robert Peary med sitt hundspann om bord i skipet «Roosevelt» under Nordpols-ekspedisjonen i 1902.

være amatørhistorikeren Kenn Harper, opprinnelig fra Alaska, nå bosatt i Canada, at eskimoenes sørgelige skjebne er blitt kjent. I 1986 utga han

boken «Give me my Father's Body, the Life of Minik, the New York Eskimo». (Utkom i fjor på dansk under tittelen «Gi meg min fars lik»).

Harper forteller her om Minik, som under et besøk på museet skal ha oppdaget noen knokler i en monter. De viste seg å være de jordiske

levninger av hans far. Tidligere hadde man for å narre gutten foretatt en «begravelse» av en trestamme, svøpt i likklær. Minik brøt sammen da han ble klar over sammenhengen. Men hans krav om å få utlevert levningene av faren for å gi ham en verdig begravelse, førte ikke til noe.

Hva er sannheten?

Hvorvidt dette er sant, er uvisst. Overfor Kenn Harper har museet poengtert at skjelettrestene aldri ble utstilt.

Hvorom allting er, så førte Harpers bok til at det ble opprettet kontakt mellom Naturhistorisk museum i New York og et lite museum i Qaanaaq, langt nord på vestkysten av Grønland. Nylig ble knoklene av de fire eskimoene, som i årevis hadde vært oppbevart i en skuff på museet, fløyet dit av det amerikanske flyvåpen.

Det har ikke vært mulig å oppspore noen slektninger av de fire. Men de var alle fra området rundt Qaanaaq, og derfor ble de jordiske levningene begravet der i nær- vær av grønlandske, danske og amerikanske representanter for myndigheter og museer.

– Vi har gjort det eneste rette vi kunne gjøre, sier Ian Tattersall, som er antropolog ved Naturhistorisk museum til New York Times.

Billigst og best i TV-test!

KJEMPEKUPP!

Persiske tepper

Våre priser ligger

50-85%

under enkelte konkurrenters skyhøye, fiktive takster

VI ER NORGES BILLIGSTE PÅ KVALITET!

Vi har gjort et kjempekupp og kjøpt fem trailerlaster med persiske tepper

PRISFESTEN

fortsetter i Øvre Slottsgate 5

Praktfulle tepper i topp kvalitet håndplukket av vår fagmann

Fritt levert hele landet

AAGE PETTERSEN A/S

Øvre Slottsgt. 5, Oslo 1, tlf. 22 41 25 86 - 22 42 54 93

Et norsk firma med service i særklasse